

Sygnatura akt XII C 1573/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: Stażysta M. S.

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś.**

przeciwko **E. M.**

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 191.562zł (sto dziewięćdziesiąt jeden tysięcy pięćset sześćdziesiąt dwa złote) wraz z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem jej odpowiedzialności do nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgi wieczyste:

- Kw nr (...) do kwoty 116.806zł z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty,

- Kw nr (...) do kwoty 23.361zł z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty,

- Kw nr (...) do kwoty 18.689zł z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty,

- Kw nr (...) do kwoty 18.689zł z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty,

- Kw nr (...) do kwoty 14.017zł z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001r. do dnia zapłaty.

2. Zasądza od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

3. Nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 9.559zł.

SSO Anna Łosik

Sygnatura akt XII C 1573/15

UZASADNIENIE

Pozwem z 7 maja 2015 roku, powód wniósł o zasądzenie od pozwanej E. M. na rzecz Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś., kwoty 191.562,00 zł z odsetkami od zaległości podatkowych liczonymi od dnia 1 maja 2001 r. do dnia płatności, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w

Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgi wieczyste: (...), (...), (...), (...), (...). Nadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu podano, że stronie powodowej przysługuje względem M. M. wierzytelność pieniężna z tytułu zaległości podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 rok. Początkowo została ona określona na 581.805,00 zł. Na podstawie tytułu wykonawczego nr SM 1/22/65/06 oraz wniosku Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś., Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej wpisał w dniu 6 grudnia 2006 roku hipotekę przymusową w łącznej kwocie 912.797,50 zł. Z kolei w dniu 6 lutego 2007 roku Sąd Rejonowy w Poznaniu wpisał hipotekę przymusową w kwocie 249.00,00 zł. Dnia 30 lipca 2008 r. doszło do aktualizacji tytułu wykonawczego, wskazującego nową wysokość należności głównej, tj. 575.426,50 zł. W wyniku uchylecia poprzedniego tytułu wykonawczego Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej na wniosek Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. ustanowił 3 marca 2009 roku hipoteki przymusowe na nieruchomościach: KW nr (...) – w kwocie 116.806,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 23.361,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 18.689,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 18.689,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 14.017,00 zł. Powód wywodził, że zobowiązanie M. M. do dnia wytoczenia pozwu nie uległo przedawnieniu. Wskazał, że bieg terminu przedawnienia był skutecznie przerywany przez stosowane środki egzekucyjne. Dalej powód powołał umowę darowizny z 20 lutego 2009 roku, w której M. M. darował pozwaną (swojej żonie) do jej majątku osobistego wskazane wcześniej nieruchomości obciążone hipoteką w łącznej kwocie 191.652 zł. Pozwana E. M. została wezwana jako dłużnik rzeczowy do zapłaty należności objętej wpisami hipoteki przymusowej na ww. nieruchomościach wraz z należnymi odsetkami za zwłokę, liczonymi od 1 maja 2001 roku. Podstawą żądania zapłaty należności głównej wraz z odsetkami jest art. 69 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, w brzmieniu obowiązującym od 30 listopada 2001 roku do 20 lutego 2011 roku, ustalonym przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw. W podanym okresie sądy nie ujawniały we wpisie hipoteki przymusowej zwykłej odsetek za zwłokę uznając, że są one objęte hipoteką niezależnie od ich ujawnienia we wpisie.

W odpowiedzi na pozew z 14 sierpnia 2015 roku pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, a także o obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu zaprzeczyła by była zobowiązana do zapłaty z tytułu przywołanych w pozwie hipotek. W pierwszej kolejności pozwana zakwestionowała twierdzenie pozwu, że stronie powodowej przysługuje wobec M. M. wierzytelność pieniężna z tytułu zaległości podatkowych. W wyniku upływu ponad 5 lat od powstania obowiązku podatkowego, zdaniem pozwanej, doszło do przedawnienia roszczenia. Pozwana przywołała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2013 roku, w którym Trybunał orzekł, że nie można różnicować sytuacji obywateli od faktu posiadania lub nieposiadania nieruchomości na której można ustanowić hipotekę. Pozwana podnosiła, że przez cały okres kiedy była właścicielem nieruchomości wobec tej nieruchomości nie były podejmowane żadne czynności skutecznie przerywające bieg przedawnienia, zresztą samo roszczenie było przedawnione. Pozwana powoływała się także na fakt, że w stosunku do niej w związku z tą sprawą nigdy nie zostało wszczęte żadne postępowanie karno-skarbowe. Nadto pozwana sformułowała twierdzenie, że wierzytelność zabezpieczona hipoteką nie istnieje ze względu na przekazanie przez zobowiązanego M. M. na poczet jego zadłużenia scedowanej na niego wierzytelności w kwocie przenoszącej należną zaległość podatkową.

W replice na odpowiedź na pozew powód podtrzymał wszelkie wnioski i twierdzenia zawarte w pozwie. Ustosunkowując się do zarzutu przedawnienia wskazał, że termin płatności podatku z tytułu zaległości podatkowych upłynął 30 kwietnia 2001 roku, w związku z czym pierwotny termin przedawnienia upływałby w dniu 31 grudnia 2006 roku. Dalej powód wskazał zdarzenia przerywające bieg terminu przedawnienia – czynności egzekucyjne w stosunku do zobowiązanego, z których pierwsze miało miejsce 29 listopada 2006 roku, a ostatnie 28 marca 2013 roku. Powód podkreślił, że o przedawnieniu zobowiązania podatkowego może być mowa tylko w sytuacji, gdy organ podatkowy zaniecha wykonania swoich obowiązków i nie podejmie żadnych czynności w stosunku do zobowiązanego. W niniejszej sprawie przejawem działania organu była każda kolejna czynności egzekucyjna. Ponadto niniejsza sprawa była przedmiotem badania Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P. oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego. W

uzasadnieniu wyroku Wojewódzki Sąd Administracyjny w P. odniósł się także do kwestii przedawnienia zobowiązania, wskazując że brak jest podstaw do stwierdzenia przedawnienia zobowiązania podatkowego za rok 2000 w tej konkretnej sprawie. W dalszej części uzasadnienia powód odniósł się do przywołanego przez pozwaną wyroku Trybunału Konstytucyjnego, wskazując że nie ma on w niniejszej sprawie znaczenia ze względu na fakt, iż nie nastąpił upływ terminu przedawnienia zobowiązania i związana z tym konieczność egzekwowania zobowiązania tylko z przedmiotu hipoteki. Powód zaznaczył jednak z ostrożności procesowej, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się do przepisu obowiązującego od 1 stycznia 1998 roku do 31 grudnia 2002 roku, a czas ten różni się ze stanem faktycznym sprawy. Powód polemizował z koniecznością powiadomienia pozwanej o toczącej się w stosunku do zobowiązanego egzekucji, wskazując że nie była ona stroną postępowania. Odniósł się także do zarzutu pozwanej, że w chwili przeniesienia własności obciążonych hipoteką nieruchomości brak było wpisów wskazujących obciążenia. Wskazał, że stosowne wnioski o wpis hipotek zostały wniesione przed przeniesieniem własności, a wzmianki o nich w chwili podpisywania umowy były uwidocznione w księgach wieczystych. Przywołał treść art. 29 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którym wpis w księdze wieczystej ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku o dokonanie wpisu. Ostatnią kwestią, z którą polemizował powód w replice był zarzut nieistnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką z powodu przekazania przez zobowiązanego sędowanej przez spółkę (...) Sp. z o.o. wierzytelności należnej od K. K.. Powód podkreślił, że powoływana przez pozwaną cesja nie mogła doprowadzić do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego, skoro w jej wyniku nie doszło do zaspokojenia tego zobowiązania. Z K. K. nie można było się skontaktować, ani zlokalizować miejsca jego pobytu w żaden sposób, co czyniło wierzytelność nieściągalną.

W piśmie z dnia 3 listopada 2015 roku pozwana wniosła w nim o zwrócenie się przez Sąd Okręgowy z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie zgodności art. 70 § 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacji podatkowej z art. 64 ust. 2 Konstytucji. Zbadanie konstytucyjności tego przepisu, zdaniem pozwanej, stanowiło punkt wyjścia dla oceny innych zarzutów podniesionych w sprzeciwie. Pełnomocnik pozwanej wywodził, że usunięcie z polskiego porządku prawnego, normy niezgodnej z konstytucją, wyłączającej przedawnienie dłużnika rzeczowego wpłynie na sytuację prawną pozwanej. W dalszej części pisma odniósł się także do rzekomej nieskuteczności organów w egzekwowaniu wierzytelności od K. K., co uniemożliwiać miałyby zaspokojenie zobowiązań podatkowych z wierzytelności, która przysługuje dłużnikowi osobistemu w stosunku do tej osoby. Podniósł, że organy podatkowe zobowiązane są do wysokiej staranności w prowadzonej egzekucji, której nie zadośćuczyniono, a pozwanej nie mogą obciążać skutki takiej sytuacji, jak niemożność doręczenia pism przez organy podatkowe.

Do powyższego stanowiska powód odniósł się kolejnym pismem z 11 grudnia 2015 roku, zgodnie ze zobowiązaniem sądu w tym przedmiocie. Wniósł o oddalenie wniosku pozwanej o zwrócenie się przez Sąd do Trybunału Konstytucyjnego ze względu na fakt iż od odpowiedzi na pytanie, zdaniem powoda, nie zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Podkreślił, że zobowiązania M. M. nie przedawniły się z uwagi na zastosowane wcześniej środki egzekucyjne, w związku z czym rozważanie konstytucyjności art. 70 § 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa z Konstytucją RP znajduje się poza niniejszą sprawą. Polemizując z faktem zaspokojenia roszczenia przekazaną na poczet zaległości wierzytelnością, powód wskazał, że nie doszło do zaspokojenia zadłużenia podatkowego środkami uzyskanymi od K. K.. Powtórzył argumentację z poprzednich pism procesowych, podkreślając, że wątpliwą jest wypłacalność powołanego podmiotu, a w konsekwencji do zaspokojenia wierzyciela nie dojdzie.

W piśmie z 15 stycznia 2016 roku powód wskazał, że na mocy decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. z dnia 16 grudnia 2015 roku (znak sprawy: SW/(...); SW/(...)) udzielono dłużnikowi M. M. układu ratalnego w formie 12 rat, począwszy od dnia 18 grudnia 2015 roku w zapłacie zaległości podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 rok w kwocie 551.575,95 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 1.062.343,00 zł oraz ustalono opłatę prolongacyjną od kwoty ww. zaległości podatkowej w wysokości 50% stawki odsetek za zwłokę, ogłaszanej na podstawie art. 56 § 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa w łącznej kwocie 23.002,00 zł. Powód stanął na stanowisku, że uregulowanie kwestii spłaty zobowiązań podatkowych w ugodzie nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy. Wywodził, że zastosowanie art. 67a § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, nie sprawia, że przestaje istnieć

zaległość podatkowa, nie dochodzi także do jej „zawieszenia”. Zdaniem powoda zaległość wygaśnie dopiero z chwilą zapłacenia całości zaległego podatku wraz z odsetkami, a nie w chwili rozłożenia jej na raty i rzetelnego wywiązywania się z terminów określonych w harmonogramie spłat. Decyzje ratalne mają charakter jedynie pomocniczy w stosunku do decyzji określających zobowiązanie podatkowe, nie uzyskują one w ogóle statusu wykonalności, jedynie dają możliwość uiszczenia w ratach tego, co i tak jest wymagalne. Ponadto powód powołał konstrukcję odpowiedzialności dłużnika rzeczowego, która jest odpowiedzialnością in solidum. Podniósł, że zawarcie układu ratalnego przez dłużnika osobistego nie ma wpływu na odpowiedzialność dłużnika rzeczowego, ze względu na osobisty charakter decyzji ratalnej, której istnienie jako zarzut może powoływać jedynie dłużnik, którego dotyczy ona bezpośrednio.

W piśmie z 28 stycznia 2016 roku. pełnomocnik pozwanej argumentował, że udzielenie ulgi dłużnikowi osobistemu (w związku z którego działaniami powstała zaległość) przy jednoczesnym egzekwowaniu należności od dłużnika rzeczowego godzi w zasadę działań budujących zaufanie do organów podatkowych oraz osobistą odpowiedzialność za zapłatę podatku. Podkreślał nadto, że nie sposób zgodzić się na sytuację w której dłużnik osobisty poprawia swoją sytuację majątkową kosztem majątku osoby trzeciej. Mając na uwadze powyższe podnosił, że wstrzymanie działań egzekucyjnych w stosunku do dłużnika osobistego musi skutkować również ich zawieszeniem w stosunku do odpowiedzialnego jakoby w drugiej kolejności dłużnika rzeczowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Ś. przysługuje względem dłużnika osobistego M. M. wierzytelność pieniężna z tytułu zaległości podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 rok. Początkowo decyzją Dyrektora Urzędu kontroli Skarbowej z dnia 10 listopada 2006 roku o numerze (...) określono zobowiązanie w kwocie 581.805zł. Na podstawie tej decyzji wystawiony został tytuł wykonawczy nr (...). Wierzytelność powoda została w dniu 6 grudnia 2006r. zabezpieczona na nieruchomościach pozwanego, dla których Sąd Rejonowy w Śremie prowadzi księgi wieczyste o numerach (...) hipotekami przymusowymi w łącznej kwocie 912.797,50zł. Z kolei w dniu 6 lutego 2007 roku Sąd Rejonowy w Poznaniu dokonał zabezpieczenia wierzytelności wpisem hipoteki przymusowej w kwocie 249.000zł na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Decyzją z dnia 30 maja 2008 roku o numerze BD-G/(...)/ (...) Dyrektor Izby Skarbowej w P. uchylił w.w decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w P. i określił zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 rok w kwocie 576.074zł. Skarga dłużnika M. M. na tę decyzję została oddalona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P. z dnia 4 lutego 2009 roku, a jego skarga kasacyjna od ostatnio wymienionego orzeczenia została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2010 roku. Dnia 30 lipca 2008 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ś. wydał zaktualizowany tytuł wykonawczy (SM (...)), w którym określił wysokość należności głównej, tj. 575.426,50 zł. W dniu 3 marca 2009 roku Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej na wniosek Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. z dnia 20 października 2008 roku ustanowił hipoteki przymusowe na nieruchomościach: KW nr (...) – w kwocie 116.806,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 23.361,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 18.689,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 18.689,00 zł, KW nr (...) – w kwocie 14.017,00 zł. Postanowieniem z dnia 13 marca 2009 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego odmówił umorzenia postępowania prowadzonego na podstawie tytułu wykonawczego (...) obejmującego zaległość dłużnika osobistego M. M. w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2000.

Dowody: Tytuł wykonawczy nr (...) (k. 9-11), decyzja z dnia 30 maja 2008r. (k.100-126), wyrok WSA w Poznaniu (k.127-158), wyrok WSA (k.159-170), o dpis y zupełne ksiąg wieczystych: KW nr (...) (k. 12-14), KW nr (...) (k.15-17), KW (...) (k.18-20), KW (...) (k. 21-23), KW (...) (k. 24-26), postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego z dnia 13.03.2009r. (k.171-175)

Na podstawie umowy darowizny zawartej przed notariuszem w P. A. S. w dniu 20 lutego 2009 roku (Rep. A nr (...)), M. M. darował pozwanej (swojej żonie) do jej majątku osobistego udział 1/2 w prawie własności nieruchomości objętej KW nr (...) oraz nieruchomości objętych KW nr (...), KW nr (...), KW nr (...), KW nr (...). (...) te, co zostało wskazane wyżej, były obciążone hipoteką w łącznej kwocie 191.652 zł, a wnioski w tym przedmiocie wpłynęły 23 października 2008 roku, czyli przed zawarciem w/w umowy darowizny.

Dowody: akt notarialny z dnia 20 lutego 2009 roku - Rep. A nr (...) (k. 48-52), odpisy zupełne ksiąg wieczystych: (...) (k. 12-14), KW nr (...) (k.15-17) , KW nr (...) (k.18-20), KW nr (...) (k. 21-23), KW nr (...) (k. 24-26)

Powód dokonał szeregu czynności służących wyegzekwowaniu dochodzonej zaległości podatkowej od zobowiązanego. W wyniku jego działań doszło do zajęć wierzytelności z rachunku bankowego z dnia 29 listopada 2006 roku, 4 grudnia 2006 roku, 6 grudnia 2006 roku, 21 sierpnia 2008 roku, a także zajęcia wierzytelności z tytułu wypłacanych kwot z 28 marca 2013 roku. Ostatecznie 18 września 2013 roku pozwana E. M. została wezwana jako dłużnik rzeczowy do zapłaty należności objętej wpisami hipoteki przymusowej na ww. nieruchomościach wraz z należnymi odsetkami za zwłokę liczonymi od 1 maja 2001 roku.

Dowody: pismo informujące o zajęciu wierzytelności w Banku (...) S.A. z 29 listopada 2006 roku (k. 27-29), pismo informujące o zajęciu wierzytelności w Banku (...) w Ś. z 29 listopada 2006 roku (k. 30-32), pismo informujące o zajęciu wierzytelności w (...) z 29 listopada 2009 roku (k.33-35), pismo informujące o zajęciu wierzytelności w Banku (...) S.A. z 29 listopada 2006 roku (k. 36- 38), pismo informujące o zajęciu wierzytelności w (...) Bank S.A. z 13 sierpnia 2008 roku (k. 39-41), pismo informujące o zajęciu wierzytelności w Sądzie Rejonowym w Środzie Wielkopolskiej (k. 42-47), przesądowe wezwania E. M. do zapłaty z dnia 18 września 2013 roku (k. 53-62)

W dniu 21 czerwca 2011r. M. M. złożył wniosek o przejęcie cesji wierzytelności - scedowanej przez spółkę (...) należnej od K. K. – na poczet zaległości, a to na podstawie art.59par.1pkt 7 ordynacji podatkowej tj. poprzez wygaśnięcie zobowiązania podatkowego wskutek przejęcia własności prawa majątkowego w postępowaniu egzekucyjnym. Pismem z dnia 30 sierpnia 2011 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ś. wezwał dłużnika do przedłożenia dokumentów wskazujących, że wierzytelność pieniężna od K. K. jest należna wnioskodawcy, pouczając jednocześnie o trybie dokonania zajęcia wierzytelności i skutkach tej czynności. Pismem z dnia 30 sierpnia 2011r. M. M. zwrócił się o zajęcie w trybie art.89par.1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji wierzytelności należnej od K. K. załączając umowę przelewu z dnia 22 sierpnia 2008 roku zawartą pomiędzy firmą (...) sp. zo.o a M. M.. Przelewana wierzytelność stanowiła kary umowne z tytułu niewykonanych w terminie prac budowlanych. Przez okres prawie dwóch lat organ egzekucyjny, także za pośrednictwem Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G., bezskutecznie próbował doręczyć K. K. zajęcia wierzytelności. Wobec powyższego pismem z dnia 13 lipca 2013 roku M. M. został poinformowany, że zajęcie nie zostało doręczone, a K. K. nie uznał wierzytelności, co stanowi warunek konieczny prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec dłużnika zajętej wierzytelności. W konsekwencji cesja nie mogła doprowadzić do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego dłużnika osobistego.

Dowód: wniosek o przyjęcie cesji wierzytelności z dnia 21.06.2011r. (k.176-177), pismo spółki (...) do K. K. (k.178), oświadczenie spółki (...) o gotowości dokonania cesji z dnia 21.06.2011r. (k.179), protokół z rozmowy z 05.08.2011r. (k.180), wezwanie z 30.08.2011r. (k.181), pismo z 30.08.2011r. (k.182), umowa przelewu wierzytelności z 22.08.2011r. (k.183-185), pismo spółki (...) z 15.06.2007r. (k.186-187), zawiadomienie o zajęciu prawa z dnia 06.09.2011r. wraz z potwierdzeniem niemożności doręczenia (k.188,189), pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. (k.190,191,192,193-194,195,196, 197,198,199,200)

W dniu 16 grudnia 2015 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ś. wydał decyzję (znak sprawy: (...) -3/15; (...) -19/15) którą udzielono Panu M. M. układu ratalnego w formie 12 rat, począwszy od dnia 18 grudnia 2015 roku w zapłacie zaległości podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2000 rok w kwocie 551.575,95 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 1.062.343,00 zł oraz ustalono opłatę prolongacyjną od kwoty ww. zaległości podatkowej w wysokości 50% stawki odsetek za zwłokę, ogłaszanej na podstawie art. 56 § 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa w łącznej kwocie 23.002,00 zł.

Dowód: Decyzja Naczelnika Urzędu Skarbowego w Ś. nr SW/(...), SW/(...) (k. 262-268)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów urzędowych i prywatnych. Wskazać należy, że niektóre z nich zostały złożone w kserokopiach, bądź odpisach potwierdzonych za zgodność przez osobę nie będącą notariuszem ani pełnomocnikiem strony. Z uwagi jednak na okoliczność, że żadna ze stron

nie kwestionowała, iż kopie wiernie odzwierciedlają treść oryginałów Sąd uznał, że stanowią one dowód pośredni na istnienie dokumentów o treści im odpowiadającej. Wskazać też trzeba, iż żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości ani autentyczności dokumentów, z których większość miała charakter urzędowy, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadków M. M. i M. J. albowiem okoliczności związane z cesją wierzytelności na poczet zadłużenia dłużnika osobistego wynikały z przedłożonych dokumentów, które jednoznacznie wskazywały, iż do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego dłużnika nie doszło. Nadto zważyć należy, iż sama pozwana na końcu postępowania powoływała się nie na okoliczność wygaśnięcia zobowiązania w związku z cesją wierzytelności, a na fakt zawarcia przez powoda z dłużnikiem osobistym układu ratalnego. Oczywiście jest natomiast, że układ ratalny mógłby zostać zawarty tylko przy przyjęciu istnienia zobowiązania.

Sąd oddalił także wniosek o przesłuchanie pozwanej albowiem stosownie do treści art.299kpc dowód ten jest adekwatny w sytuacji, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały nie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W niniejszej sprawie złożone dokumenty pozwoliły na jednoznaczne zrekonstruowanie stanu faktycznego bez potrzeby przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron.

Sąd nie widział też podstaw dla uwzględnienia wniosku pozwanej o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym w przedmiocie zgodności art. 70 § 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacji podatkowej z art. 64 ust. 2 Konstytucji podzielając w tej kwestii w całości stanowisko wyrażone przez powoda w piśmie procesowym z dnia 2 października 2015 roku i 11 grudnia 2015 roku.

Sąd zważył co następuje:

Stosownie do treści art.65 ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece wierzyciel hipoteczny jest uprawniony do zaspokojenia z obciążonej nieruchomości bez względu na to, kto stał się jej właścicielem po obciążeniu hipoteką. Zmiana właściciela nieruchomości obciążonej w wyniku czynności prawnej pozostaje bez wpływu na dalsze istnienie hipoteki, każdy bowiem kolejny właściciel staje się z mocy prawa dłużnikiem hipotecznym. Wierzyciel hipoteczny jest uprawniony do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, niebędącemu dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie – celem prowadzenia egzekucji z obciążonej nieruchomości (por. wyrok SN z 16.07.2003r., LEX 602311).

W oparciu o powołany przepis powód domagał się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kwoty wskazanej w pozwie z ograniczeniem jej odpowiedzialności do oznaczonych nieruchomości.

Na początku niniejszego postępowania wiodącą linią obrony strony pozwanej był argument przedawnienia należności przysługującej powodowi w stosunku do M. M. (dłużnika osobistego) oraz jej zaspokojenia w wyniku cesji innej wierzytelności przysługującej zobowiązanemu. Nieistnienie wierzytelności względem dłużnika osobistego miało skutkować bezprzedmiotowością dochodzenia (zaspokojonego) roszczenia od pozwanej (dłużniczki rzeczowej). Do kwestii tej należy odnieść się jedynie pokrótce, a to ze względu na fakt, że M. M. 16 grudnia 2015 roku zawarł z powodem ugodę, której przedmiotem był układ ratalny obejmujący całą sporną zaległość podatkową. Zobowiązany tym samym przyznał istnienie zobowiązania i wyraził chęć jego uregulowania według harmonogramu spłat. Dlatego jedynie dla porządku należy wskazać, że Sąd podziela argumentację strony powodowej, dotyczącą skutecznego przerwania biegu terminu przedawnienia. Wskazane przez powoda czynności egzekucyjne podejmowane w niniejszej sprawie każdorazowo przerywały bieg terminu przedawnienia. Ponadto zagadnienie to poruszył w wyroku z 10 czerwca 2009 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w P. (sygn. akt (...)) orzekający w sprawie zobowiązanego. W uzasadnieniu (str. 7 – k. 167) wyjaśnił, że przepis art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej stanowi, że zobowiązanie podatkowe przedawnia się z upływem 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. W § 4 przywołanego artykułu stoi z kolei, że bieg przedawnienia zostaje przerwany przez zastosowanie środka egzekucyjnego, o którym podatnik został zawiadomiony. WSA wskazał w związku z powyższym, że do przedawnienia w niniejszej sprawie nie doszło. Pogląd ten podziela Sąd orzekający w sprawie niniejszej.

Zarzut zaspokojenia zaległości podatkowej w skutek cesji wierzytelności przysługującej M. M. wobec K. K. został także skutecznie odparty przez powoda. Ponownie należy podkreślić, że w związku z zawarciem przez dłużnika osobistego układu ratalnego, co stanowi uznanie jego długu, wyjaśnienia tej kwestii mają charakter drugorzędny. Gdyby dłużnik osobisty (M. M.) dalej stał na stanowisku, że jego zaległość podatkowa została zaspokojona w wyniku przekazania na jej poczet wierzytelności przysługującej mu względem K. K., nie wystąpiłby do Naczelnika Urzędu w Ś. o rozłożenie jego zobowiązania na raty. Fakt ten jednoznacznie dowodzi, że roszczenie z tytułu hipoteki przymusowej w stosunku do pozwanej nie przestało istnieć w związku z uregulowaniem długu przez dłużnika osobistego, gdyż nawet sam dłużnik osobisty przyznał istnienie zobowiązania występując o układ ratalny. Ponadto powód słusznie wskazywał, że powoływana przez pozwaną cesja nie mogła doprowadzić do wygaśnięcia zobowiązania podatkowego, skoro w jej wyniku nie doszło do zaspokojenia tego zobowiązania. K. K. nie doręczono zajęcia wierzytelności (co jest warunkiem koniecznym dokonania zajęcia w rozumieniu art.89par.2 i par.3 ustawy z dnia 17 czerwca 1996 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji), w konsekwencji nie złożył o oświadczenia o uznaniu wierzytelności, co z kolei jest wymagane przez art.91 w.w ustawy. Sąd w całości podziela argumentację strony powodowej w powyższej kwestii zawartą w piśmie procesowym z dnia 11 grudnia 2015 roku

Pełnomocnik pozwanej, powołał się na zawarcie układu ratalnego, odstępując tym samym od podważania istnienia zaległości podatkowej zobowiązanego. Od czasu wniesienia pisma z 23 grudnia 2015 roku pełnomocnik pozwanej zaprzestał powoływania się na przedawnienie i zaspokojenie wierzyciela. Sąd uznał, że powyżej opisane kwestie w toku procesu znalazły się poza sporem.

Zdaniem Sądu w trakcie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku różnica w stanowiskach stron została sprowadzona do jednego zarzutu. W związku z tym Sąd rozważył kwestię wpływu zawarcia układu ratalnego przez dłużnika osobistego na odpowiedzialność dłużnika rzeczowego. Sąd skonstatował, że rozłożenie należności za zaległości podatkowe na raty względem zobowiązanego nie ma żadnego wpływu na dochodzenie roszczenia od dłużnika rzeczowego. Przychylił się tym samym do stanowiska powoda.

Odpowiedzialność zachodząca pomiędzy dłużnikiem osobistym a dłużnikiem rzeczowym, to zupełnie odrębna kategoria odpowiedzialności. W literaturze jest nazywana jako odpowiedzialność in solidum, inaczej zwana solidarnością nieprawidłową (przypadkową, niewłaściwą, pozorną, niepełną) opisuje sytuację wielości dłużników, którzy odpowiadają wobec wierzyciela z różnych tytułów prawnych. Ze względu na występowanie wielości dłużników nie trudno nie dostrzec pewnych podobieństw do konstrukcji solidarności biernej (zwanej inaczej solidarnością dłużników). Brak jednak kodeksowej regulacji odpowiedzialności in solidum, co powoduje spory w doktrynie, co do analogicznego stosowania przepisów o solidarności dłużników. Część autorów (S. G., L. S.) dopuszcza odpowiednie stosowanie przepisów o solidarności. Opozycyjne stanowisko zajmują zwolennicy koncepcji wyodrębnienia osobnej kategorii zobowiązania in solidum i co do zasady wyłączają oni analogiczne stosowanie przepisów o solidarności (m.in. W. C., B. L.-P.). **Należy jednak podkreślić, że nawet zwolennicy poglądu o odpowiednim stosowaniu przepisów o solidarności, kategorycznie wykluczają stosowanie art. 374, 375 § 2 i 376 KC** (por. Kodeks cywilny. Komentarz pod red. E. Gniewek, wyd. 2, Warszawa 2006, s.563). Pełnomocnik pozwanej stał na stanowisku, że w niniejszej sprawie art. 375 § 1 k.c. należy stosować odpowiednio. Dłużnik rzeczowy może, zdaniem strony pozwanej, bronić się także zarzutem rozłożenia dłużnikowi osobistemu zaległości podatkowej na raty. Tym samym powództwo o zapłatę w sytuacji prawidłowego realizowania decyzji ratalnej jest przedwczesne. Należy odmówić słuszności takiemu pogładowi. Zgodnie z art. 375 § 1 k.c. dłużnik może bronić się zarzutami, które przysługują mu osobiście względem wierzyciela, jak również tymi, które ze względu na sposób powstania lub treść zobowiązania są wspólne wszystkim dłużnikom. W doktrynie podnosi się, że zarzuty osobiste przysługują wyłącznie konkretnemu dłużnikowi solidarnemu i są związane z jego cechami lub działaniami czy też dokonywanymi przez niego czynnościami prawnymi, które uwalniają go ze zobowiązania bądź korzystnie modyfikują jego treść (por. Z R., Zobowiązania, s.100). Z kolei żaden z dłużników nie może korzystać z zarzutów osobistych innego dłużnika. Na marginesie należy dodać, że w świetle orzeczeń przywołanych przez powoda w piśmie z 15 stycznia 2016 roku, z którymi Sąd się zgadza, z chwilą rozłożenia na raty zaległości podatkowej, niezapłacone zobowiązanie podatkowe nadal pozostaje zaległością. Do wygaśnięcia zaległości dochodzi dopiero w momencie zapłaty całości zaległego podatku wraz z odsetkami. Zawarcie

układu ratального w niniejszej sprawie nie doprowadziło do zaspokojenia wierzyciela, a rozpoczęło jedynie proces jego zaspokajania. W związku z czym odpowiedzialność dłużnika rzeczowego nadal jest aktualna.

Mając na uwadze powyższe, powództwo w całości podlegało uwzględnieniu, przy czym zważywszy na rzeczowy charakter odpowiedzialności pozwanej, należało zasądzić od niej roszczenie z zastrzeżeniem ograniczenia odpowiedzialności do wartości nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgi wieczyste: KW nr (...) – do kwoty 116.806,00 zł, KW nr (...) – do kwoty 23.361,00 zł, KW (...) – do kwoty 18.689,00 zł, KW (...) – do kwoty 18.689,00 zł, KW (...) – do kwoty 14.017,00 zł wraz z odsetkami od zaległych zobowiązań podatkowych od dnia 1 maja 2001 roku dla każdej z tych kwot.

Co do roszczenia ubocznego w zakresie odsetek Sąd podzielił argumentację strony powodowej. Za podstawę zasądzenia należności głównej wraz z odsetkami Sąd przyjął art. 69 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym od 30 listopada 2001 roku do 20 lutego 2011 roku, ustalonym przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 1368). W podanym okresie sądy nie ujawniały we wpisie hipoteki przymusowej zwykłej odsetek za zwłokę, uznając, że są one objęte hipoteką niezależnie od ich ujawnienia we wpisie. Sąd uznał, że odsetki zwiększają zakres odpowiedzialności właściciela nieruchomości ponad kwotę na którą wpisano hipotekę (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 listopada 2006 roku – sygn. akt I ACa 651/06). Z kolei zgodnie z tezą wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 marca 2007 r. o sygn. akt I ACa 1126/06 Dłużnik hipoteczny, zgodnie z art. 69 ustawy o księgach wieczystych i hipotece ponosi odpowiedzialność za nieprzedawnione odsetki w pełnej wysokości z ograniczeniem jego odpowiedzialności jedynie do wartości nieruchomości. Przywołane orzeczenia uzasadniają dochodzenie przez powoda także odsetek od wpisanych kwot hipotek przymusowych, przy zastrzeżeniu ich ograniczenia do wartości poszczególnych nieruchomości.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd oparł na treści art. 98 §1 i §3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. mając na uwadze wynik procesu. Skoro strona powodowa wygrała sprawę, w świetle powołanego przepisu art. 98 k.p.c., to na pozwanym ciążył obowiązek zwrotu poniesionych przez nią kosztów zastępstwa procesowego. Na koszty procesu składały się koszty zastępstwa procesowego powoda w kwocie 3.600 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszone przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, a także kwota 9.559 zł stanowiąca równowartość opłaty od pozwu w niniejszej sprawie. W związku z brzmieniem art. 99 k.p.c. Sąd kwotę 3.600 zł zasądził na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 3 wyroku znajduje swe uzasadnienie w treści art.113ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

SSO Anna Łosik